

Ny kommunelov

Nye økonomibestemmelser -

Langsiktig og ansvarlig fokus
Økonomisk bærekraft over tid

Walter Tjønndal
seniorrådgiver

Fylkesmannen i Nordland

26.10.2020

Agenda

- Generelle trekk ved de nye økonomibestemmelsene
 - Langsiktighet i økonomiplanleggingen
 - Myndighet og vedtak
 - Økonomiplan, årsbudsjett og kommuneplanens handlingsdel
 - Årsregnskap og årsberetning
 - ROBEK
 - Noen viktige ting å være klar over

En moderne lov

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Prop. 46 L (2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om kommuner og fylkeskommuner
(kommuneloven)

Grunnstammen
videreføres

Ny struktur

Klart språk

De nye økonomibestemmelsene i generelle trekk

Prop. 46 L

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om kommuner og fylkeskommuner
(kommuneloven)

Langsiktig og helhetlig
økonomiforvaltning

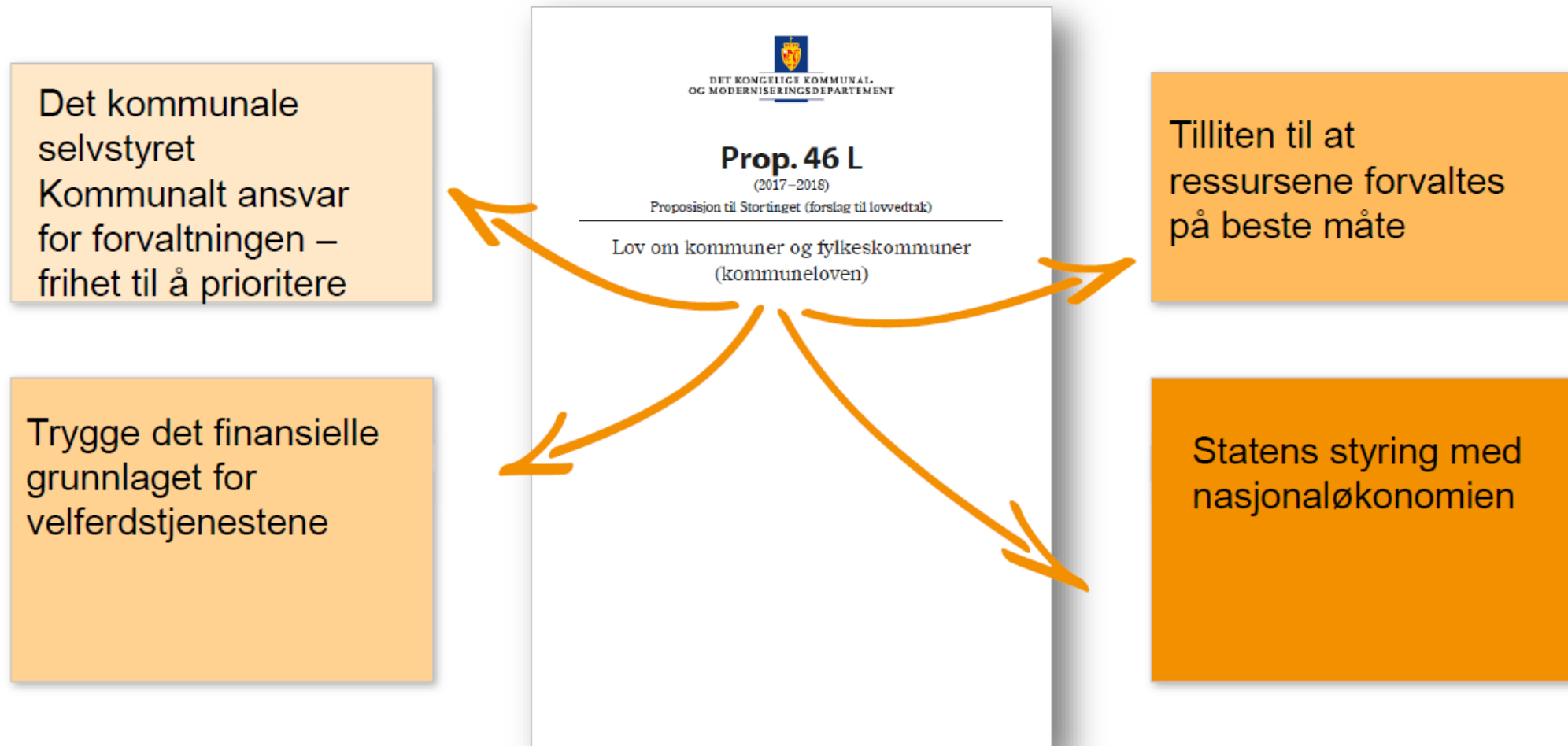
Ta tidlige grep hvis
kommunen har for
høye utgifter

Enkelte
oppmykninger

Sentrale hensyn bak økonomibestemmelsene

Grunnstammen i økonomibestemmelsene

- Kommunestyret har
 - ✓ Ansvaret for å styre og ha kontroll med økonomien
 - ✓ Frihet til å prioritere innenfor økonomiske/rettslige rammer
- Krav til budsjettbalanse og plikt til å dekke inn merforbruk
- Driften skal finansieres med løpende inntekter
- Begrensninger på formål det kan lånes til og garanteres for
- Krav til minimumsavdrag
- Krav til finans- og gjeldsforvaltningen
- Statlig kontroll med kommuner i økonomisk ubalanse (ROBEK)

Verktøy for å sikre langsiktig økonomisk planlegging

Kapittel 14 - Økonomiforvaltning

Kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid - § 14-1

- Loven markerer kommunestyrets ansvar for en bærekraftig og langsiktig økonomiforvaltning
- Men hva er god langsiktig forvaltning?
 - Ingen fasit – men med godt politisk skjønn og ansvarlighet kommer man langt

Verktøy for å sikre langsiktig... forts.

- Krav om å synliggjøre **tiltak** og **økonomisk prioritering** av langsiktige utfordringer, mål og strategier i økonomiplanen (§14-4)
- Økonomiplanen skal vise utviklingen i gjeld og andre forpliktelser
- Finans- og gjeldsforvaltningen skal skje uten vesentlig finansiell risiko
 - Forbud mot vesentlig finansiell risiko løftes opp og fram

Noen av reglene om langsiktighet

- § 14-1 Kommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid
- § 14-2 Kommunestyret skal vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi
- § 14-4 Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i planer skal følges opp
- § 14-10 Budsjett skal dekke avsetninger som er nødvendige for en god kommunal økonomiforvaltning. Investeringene skal over tid ha en egenfinansiering som ivaretar den økonomiske handleevne

Myndighet og saksgang

§ 14-2 og § 14-3

- Kommunestyret selv skal vedta økonomiplan, budsjett mv
 - Delegeringsforbud
 - Vedtaksfrister
- Formannskap har innstillingsrett og –plikt
 - Også for årsberetningen
- Innstilling til økonomiplan og årsbudsjett skal fortsatt offentliggjøres
 - Minst 14 dager
- Økonomiplanen, årsbudsjett, regnskap mv skal fortsatt sendes til Fylkesmannen
 - Frister for innsending

Kommunestyret skal selv vedta

- Økonomiplan og årsbudsjett § 14-2 a
 - Årsregnskap og årsberetning § 14-2 b
 - Økonomireglementet § 14-2 d
 - Finansreglementet § 14-2 e
 - Handlingsregler - finansielle måltall § 14-2 c
 - Kommunestyret skal vedta mål for økonomisk utvikling
 - Noen eksempler
 - Netto driftsresultat skal være minst 2 %
 - Gjeldsgrad skal være maksimalt på 85 %
 - Fondsgrad skal være på minst 10 %
- } (alt i % av sum inntekter)
- Være retningsgivende for budsjett- og økonomiplanarbeidet

Økonomiplan og årsbudsjett

§ 14-4

- Felles regler for årsbudsjett og økonomiplan
 - Skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger
 - Skal vise mål og premisser som dokumentene bygger på
 - Skal vise utviklingen i kommunens økonomi
 - Skal vise utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser
 - Fortsatt krav om en drifts- og en investeringsdel
- Skal bygge på realistiske anslag på inntekter og utgifter, være i balanse, være fullstendig og oversiktlig
 - All bruk av midler skal ha dekning
 - Budsjett skal dekke inn akkumulert merforbruk og minst dekke minimumsavdrag på lån

Økonomiplanen og kommuneplanens handlingsdel

§ 14-4

- Planlegging etter plan-/bygningsloven og kommuneloven må henge sammen
- Økonomiplanen skal ta utgangspunkt i langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer
- Nå åpnes det for at økonomiplanen kan utgjøre handlingsdelen
 - Utarbeide en handlingsdel hvor økonomiplanen integreres?
 - Utarbeide en økonomiplan som samtidig skal fungere som handlingsdel?

Pb-lovens krav til ettersyn av handlingsdelen reduseres fra 30 til 14 dager

Budsjettstyring

§ 14-5

- Årsbudsjettet er bindende - også for kommunestyret
 - Unntak for utbetalinger som kommunen har en rettslig plikt til å foreta
- Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle kravet til realisme og balanse.
- Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter sammenholdt med årsbudsjettet.
 - Ved vesentlige avvik skal det foreslås endringer i årsbudsjettet

Årsregnskapet

§ 14-2 § 14-3, § 14-5 og § 14-6

- Utvidet regnskapsplikt
 - Utarbeide konsolidert regnskap som omfatter virksomheter som er en del av kommunen som rettssubjekt
 - Ikke IKS og kommunale AS
- Hvis årsregnskapet avlegges og vedtas med merforbruk
 - Ved avleggelse – kommunedirektør skal foreslå endringer i årets budsjett – behandles av kommunestyret innen 30. juni
 - Ved vedtak – kommunestyret skal i vedtaket angi hvordan merforbruket skal dekkes inn

§ 14-7

Årsberetningen

- Vurdere om den økonomiske utviklingen og stilling ivaretas over tid
 - Bl.a. i lys av kommunens finansielle måltall
- Redegjøre for vesentlige budsjettavvik, men også avvik fra premissene for bevilgningen
 - Er bevilgningene brukt til annet enn kommunestyret hadde forutsatt?
- Årsberetningen skal også omfatte måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold

Kommunene får rom til å vurdere hvilke temaer som skal vies oppmerksomhet i årsrapporten, innenfor kravene som loven stiller.

Det sentrale er at kommunene utformer årsrapporteringen slik at den fungerer som styrings- og kontrollverktøy for kommunestyret og samtidig gir god informasjon til allmennheten om kommunens virksomhet og utvikling

Budsjettbalanse og inndekning av merforbruk

§ 14-10, § 14-11 og § 14-12

- Krav om budsjettbalanse
- Inndekningsregler
 - Innen to år etter at merforbruket oppstod
 - Innen fire år etter at merforbruket oppstod (innmelding i ROBEK)
 - Vedtak om inndekning utover fire år – KMD skal godkjenne (og kan nekte)
 - Max inndekningstid er 10 år, men det er åpnet for lengre inndekningstid
 - Udekket i investeringsregnskapet – dekkes i investeringsbudsjettet året etter det oppstod.
- Kommunekassens plikt til å bidra til inndekning av merforbruk i kommunale foretak, interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap er nå lovfestet

ROBEK

§ 28-1, § 28-5

- Innmeldes
 - Driftsbudsjett og økonomiplan er vedtatt med merforbruk
 - Når **årsregnskapet**, budsjett eller økonomiplan viser inndekning over flere enn to år
 - Når regnskapet viser et akkumulert merforbruk som er større enn 3 % av driftsinntektene
 - Årsbudsjett, økonomiplan eller årsregnskap ikke er vedtatt innen fristen
- Utmelding
 - Lovfestes

ROBEK

- Lovlighetskontroll av budsjett som tidligere
 - Balanse og realisme
- Godkjenning av lån og langsiktige leieavtaler
 - Godkjenne en øvre låneramme for samlet låneopptak
 - Skal ta hensyn til ubrukte lånemidler
 - Kan angi hva lånerammen skal brukes til/ikke brukes til når dette er nødvendig av hensyn til kommunens økonomi
- Tiltaksplan lovfestes
 - Tiltaksplan for å gjenvinne økonomisk balanse
 - Budsjetttiltak og tiltak for bedre styring/kontroll

Kommunale garantier

§ 14-19

- Garantier for småbeløp er unntatt fra godkjenning
 - Men vilkårene/saksbehandlingen gjelder også for små garantier
- Forbud mot garantier til næringsvirksomhet
- Minimumskrav til innhold i vedtaket
- Kan ikke gi kommunal garanti hvis vesentlig økonomisk risiko
- **Vesentlig økonomisk risiko?**
 - Aweie mellom sannsynlighet for innfrielse, størrelse på det potensielle tapet og kommunens evne til å håndtere tapet
 - I tillegg aweie det samlede garantiansvar og realsikkerhet

Øvrige momenter

- Finansreglement videreføres § 14-1, § 14-2, § 14-13
 - Hovedregler og rapporteringsplikt er lovfestet
 - Lovfestet tiltaksplikt ved avvik fra finansreglementet
- Økonomireglement § 14-2
 - Lovfestet
- Låneadgangen § 14-14, § 14-15, § 14-16, § 14-17
 - Kan kun ta opp lån til formål som er nevnt i lov
 - Bare innenfor rammene som kommunestyret har satt
 - Bare til tiltak med bevilgning

Lovlighetskontroll ved negativ revisjonsberetning

§ 28-6

- Årsregnskapet til kommunen må være riktig
 - Fylkesmannen har nå en lovfestet plikt til å kontrollere lovligheten av et vedtatt årsregnskap hvis to forhold er oppfylt
 - Revisor har avgitt negativ revisjonsberetning (vesentlige omfattende feil)
 - Og årsregnskapet ikke er endret for å rette opp dette
 - Dersom årsregnskapet blir funnet ulovlig – oppheves og nytt vedtak
 - Nytt årsregnskap vurderes mot ROBEK-kriteriene
- Plikten gjelder ovenfor alle – ikke bare ROBEK-kommuner

Fra tre forskrifter til èn felles forskrift

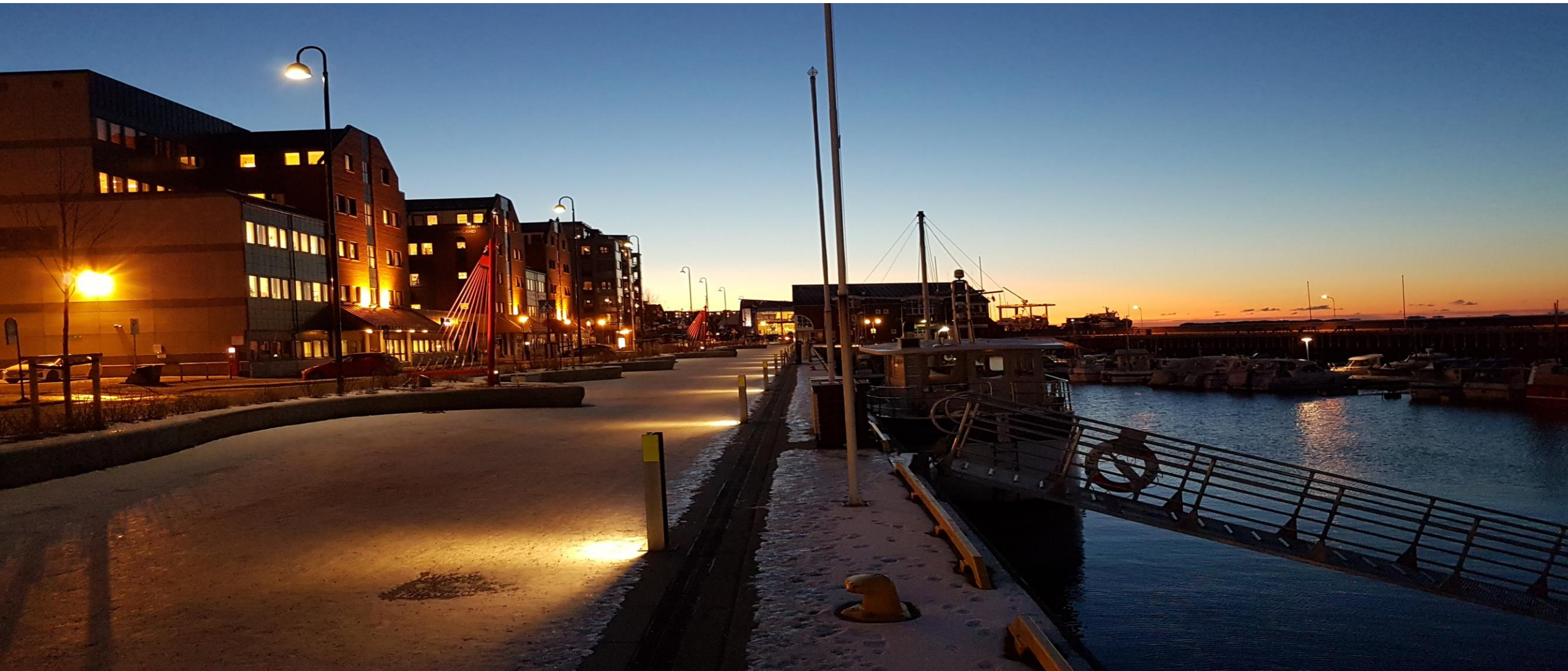
- Tidligere
 - Forskrift om årsbudsjett
 - Forskrift om årsregnskap og årsberetning
 - Forskrift om særbudsjett mv. for foretakene
- Er slått sammen til èn ny budsjett- og regnskapsforskrift
- Lovens regler om budsjett og regnskap mv. gjelder for alle de ulike organisasjonsformene som kan tas i bruk etter kommuneloven
 - Kommunale foretak (KF), interkommunale politiske råd (IPR)
 - Kommunale oppgavefelleskap (KO) og § 27-samarbeid frem til omdanning

Oppsummering av økonomibestemmelsene

Spørsmål?

Takk for meg!

Fylkesmannen i Nordland

Facebook [FylkesmannenNO](#)

Twitter [FMNordland](#) [#fmno](#)

Nettside fylkesmannen.no/nordland